

Dorota BURZYŃSKA*

 <https://orcid.org/0000-0002-0973-2115>

Małgorzata JABŁOŃSKA**

 <https://orcid.org/0000-0003-1465-8818>

Grzegorz BARTOSIK***

ANALIZA TRENDÓW ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKICH MIAST NA PRAWACH POWIATU W LATACH 2010 I 2017

Abstrakt

Przedmiot badań: Atrakcyjność inwestycyjna jest zbiorem czynników, które powodują, że dany obszar wyróżnia się spośród innych i daje więcej korzyści z prowadzenia działalności potencjalnym inwestorom aniżeli jest to w innych regionach. Rozwój inwestycji w regionach jest determinowany przez wiele czynników, na które w dużej mierze wpływ mają jednostki samorządu terytorialnego. Szczególne miejsce w trójszczeblowej strukturze administracyjnej Polski odgrywają miasta na prawach powiatu, które realizując własną politykę rozwoju, mają wpływ na rozwój lokalnej przedsiębiorczości, a w tym poziom i jakość inwestycji.

Cel badawczy: Celem niniejszej pracy było określenie poziomu atrakcyjności inwestycyjnej w miastach na prawach powiatu w Polsce oraz analiza porównawcza otrzymanych wyników w latach 2010 i 2017.

Metoda badawcza: W oparciu o podstawy teoretyczne, które pozwoliły na dogłębne zrozumienie zjawiska atrakcyjności inwestycyjnej, jak i dane pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, metodą korelacyjno-wagową obliczony został wskaźnik, który pozwolił na porównanie atrakcyjności inwestycyjnej miast na prawach powiatu w latach 2010 i 2017. W tym celu zdefiniowano zestaw zmiennych oraz podzielono je na mikroklimaty, które przedstawiają najważniejsze obszary brane pod uwagę przez potencjalnych inwestorów przy wy-

* Dr hab., prof. nadzw. UŁ, Uniwersytet Łódzki, Katedra Finansów i Rachunkowości MŚP; e-mail: dorburz@uni.lodz.pl

** Dr, Uniwersytet Łódzki, Katedra Finansów i Rachunkowości MŚP; e-mail: malgorzata.jablonska@uni.lodz.pl

*** Student kierunku Finanse i Rachunkowość, Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny; e-mail: 93bartosikgrzegorz@gmail.com

borze miejsca nowych działań gospodarczych. Do przeprowadzonej analizy wykorzystano zestaw 17 zmiennych, które zostały pogrupowane w 5 mikroklimatach.

Wyniki: Przeprowadzenie analizy zawartej w niniejszym opracowaniu miało na celu stworzenie obrazu klimatu inwestycyjnego w przekroju całego kraju. Uzyskane wyniki pozwoliły stwierdzić, iż atrakcyjność inwestycyjna miast na prawach powiatu jest uzależniona w głównej mierze od polityki prowadzonej przez samorządy. Warunki geograficzne nie dają bowiem pewności, że region będzie atrakcyjny dla inwestorów jedynie dzięki dobrej lokalizacji. Przykład mogą stanowić takie miasta jak Łódź, gdzie wzrost atrakcyjności inwestycyjnej jest w dużej mierze zasługą przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych, oraz Lublin, gdzie władze opracowały kompleksową strategię przyciągania inwestorów do miasta.

Słowa kluczowe: atrakcyjność inwestycyjna, inwestycje, miasta na prawach powiatu, finanse.

Klasyfikacja JEL: H70, G28

1. Wstęp

Atrakcyjność inwestycyjna jest zbiorem czynników, które powodują, że dany obszar wyróżnia się spośród innych i daje więcej korzyści z prowadzenia działalności potencjalnym inwestorom aniżeli jest to w innych regionach. Zjawisko to jest bardzo ważnym zagadnieniem dla samorządów terytorialnych. Każdy z nich pragnie bowiem stworzyć takie warunki na swoim obszarze, aby zachęcić potencjalnych inwestorów do ulokowania kapitału właśnie na ich terenie. Niezbędna jest wiedza na temat tego, jakie czynniki bezpośrednio zachęcają inwestorów do lokowania kapitału na danym terenie.

Celem pracy jest analiza porównawcza atrakcyjności inwestycyjnej miast na prawach powiatu w Polsce w latach 2010 i 2017. Wybór tych jednostek samorządowych ma na celu wypełnienie luki, jaka istnieje w badaniach atrakcyjności inwestycyjnej. Istnieje bowiem wiele badań, które dotyczą regionów lub województw Polski. Ustalenie wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej dla każdego powiatu grodzkiego w badanych latach miało na celu wskazanie kierunków zmian, jakie zachodzą w Polsce pod kątem inwestycji.

Zarówno część teoretyczna, jak i badanie empiryczne zostało przeprowadzone w oparciu o aktualną literaturę. W pracy wykorzystano zarówno pozycje książkowe najważniejszych autorów związanych z badaniami atrakcyjności inwestycyjnej, jak i artykuły naukowe, akty prawne oraz raporty publikowane m.in. przez Główny Urząd Statystyczny. Wszelkie dane wykorzystane do badania empirycznego pobrane zostały z Banku Danych Lokalnych.

2. Teoretyczne aspekty atrakcyjności inwestycyjnej

Istnieje wiele bliskoznacznych pojęć, które określają zjawisko atrakcyjności inwestycyjnej. Najczęściej stosowanymi w literaturze są synonimy, takie jak „atrakcyjność lokalizacyjna, walory lokalizacyjne, czynniki lokalizacji, uwarunkowania lokalizacji, klimat inwestycyjny, konkurencyjność”¹. Najczęściej stosowaną w pracach naukowych jest definicja atrakcyjności inwestycyjnej sformułowana przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, zgodnie z którą jest to „zdolność skłonienia inwestorów do wyboru regionu jako miejsca lokalizacji inwestycji”².

Na wybór przez inwestora miejsca, w którym będzie prowadził swoje interesy, ma jednak wpływ bardzo dużo czynników. H. Godlewska-Majkowska w jednej ze swoich prac proponuje przyjąć za atrakcyjność lokalizacyjną umiejętność pochłonięcia przez otoczenie kapitałów, zarówno w formie rzeczowej, jak i finansowej³. W definicji tej zawarty jest niejako główny czynnik, który ma wpływ na wybór lokalizacji. Innymi determinantami wyboru miejsca nowych inwestycji są m.in.⁴:

- warunki demograficzne, na które składają się np. gęstość zaludnienia, stopa bezrobocia rejestrowanego, współczynnik aktywności zawodowej;
- infrastruktura techniczna (długość sieci drogowej, gazowej i kanalizacyjnej);
- uwarunkowania społeczne (liczba szpitali, aptek);
- stan i ochrona środowiska (emisja zanieczyszczeń);
- zamożność regionu.

Z kolei Jarosław Michał Nazarczuk w swojej pracy podkreśla element renty lokalizacyjnej rozumianej jako nadwyżkę inwestycji powyżej przeciętnego poziomu, innymi słowy jest to dodatkowa wartość, którą uzyskamy jedynie dzięki inwestycji w tej lokalizacji. Warunki gospodarcze i społeczne w tym miejscu pozwalają na bardziej efektywne lokowanie kapitału w stosunku do innych obszarów⁵. Atrakcyjność inwestycyjna jest zatem zbiorem czynników, które powo-

¹ **M. Kozłowska**, *Determinanty atrakcyjności Polski w aspekcie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2015, s. 78.

² **K. Gawlikowska-Hueckel, S. Umiński**, *Ocena konkurencyjności województw*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2000, s. 7.

³ **H. Godlewska-Majkowska**, *Atrakcyjność inwestycyjna polskich regionów. W poszukiwaniu nowych miar*, Wydanie I, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2008, s. 18.

⁴ *Ibidem*, s. 35.

⁵ **J.M. Nazarczuk**, *Potencjał rozwojowy a aktywność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2013, s. 141.

dują, że dany obszar wyróżnia się spośród innych i daje więcej korzyści z prowadzenia działalności potencjalnym inwestorom aniżeli jest to w innych regionach. Są to „specyficzne cechy obszaru, w którym działalność ma miejsce”⁶.

H. Godlewska-Majkowska w swoich publikacjach prezentuje podział atrakcyjności inwestycyjnej na atrakcyjność potencjalną i rzeczywistą. Pod pojęciem atrakcyjności potencjalnej rozumiane są głównie walory lokalizacyjne⁷. W tym podejściu rozpatrywane są wszystkie czynniki, które mogą zachęcać potencjalnych inwestorów do czynienia inwestycji. Są więc nimi m.in. infrastruktura techniczna, na którą składa się długość sieci drogowej, gazowej i wodociągowej; warunki społeczne, pod pojęciem których można rozumieć np. liczbę kin lub aptek na 100 tys. mieszkańców, dochody budżetów jednostek samorządowych czy też warunki demograficzne charakteryzowane poprzez gęstość zaludnienia lub wskaźnik aktywności zawodowej⁸. Jak łatwo zauważyć, są to istniejące już warunki, które w przyszłości będą tworzyły otoczenie zewnętrzne dla potencjalnego przedsiębiorstwa.

Jarosław Michał Nazarczuk zwraca uwagę na bliskoźnaczność pojęć atrakcyjności inwestycyjnej i potencjału rozwojowego. Nie należy ich jednak traktować tożsamo, ponieważ potencjał rozwojowy to pojęcie szersze, opisujące „zdolność do kształtowania rozwoju”⁹.

Eduard Shilov, Oleg Kukhlenko i Anatiliy Goyko atrakcyjność inwestycyjną rozumieją jako celowość realizacji inwestycji kapitałowych w ekspansję i techniczną przebudowę działających przedsiębiorstw, rozumiane jako potencjalne obiekty inwestowania¹⁰.

Bagautdinova i inni natomiast, wprost definiują czynniki atrakcyjności inwestycyjnej. Na podstawie przeprowadzonych badań wskazali, iż przyciąganie inwestycji do regionu zależy od: bazy zasobów, warunków klimatycznych, rynku konsumenckiego, ustawodawstwa (podatkowego, celnego, budżetowego itp.), stanu gospodarki, gotowości organów rządowych do współpracy, obecności niezbędnej infrastruktury, ochrony prawa inwestorów czy administrowania gwarancjami¹¹.

⁶ T. Kalinowski, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2005, s. 9.

⁷ A. Raszkowski, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów – wybrane zagadnienia*, Ekonomia, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011, s. 263.

⁸ H. Godlewska-Majkowska, *op. cit.*, s. 34, 35.

⁹ J.M. Nazarczuk, *op. cit.*, s. 226.

¹⁰ E. Shilov, O. Kukhlenko, A. Goyko, *Методы оценки эффективности и привлекательности инвестиционных проектов*, Kiev: Kitusa 1996, s. 14.

¹¹ N.G. Bagautdinova, G.M. Galeeva, E.P. Fazlieva, N.V. Arzhantseva, *Investment Attractiveness of the Region as the Factor in the Formation of Competitive Advantages*, Mediterranean Journal of Social Sciences 2014/5/28, Rome, s. 12.

Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna odnosi się do oceny „efektywności zaangażowania kapitału”¹². Kategoria ta opisuje sposób, w jaki samorzady terytorialne zarządzają kapitałami: przyrodniczym, ludzkim oraz rzeczowym, oraz jak same przedsiębiorstwa radzą sobie w panujących warunkach gospodarczych¹³. Jak sama nazwa wskazuje, rzeczywista atrakcyjność powinna przedstawiać, jakiej rzeczywistej sytuacji gospodarczej może spodziewać się potencjalny inwestor na danym obszarze. Zmiennymi, które posłużyły do opisanie tej kategorii w badaniu Hanny Godlewskiej-Majkowskiej, są m.in.¹⁴:

- stosunek dochodów własnych budżetów jednostek samorządowych do wydatków ogółem;
- wskaźnik rentowności majątku, przedstawiony jako stosunek dochodów własnych jednostek, zmniejszonych o majątkowe wydatki budżetowe do dochodów własnych pochodzących z majątku;
- stosunek wartości dodanej brutto do wartości brutto środków trwałych w gospodarce;
- wartość dodana brutto w przeliczeniu na jednego pracownika.

Wartości tych zmiennych są wartościowe dla potencjalnych inwestorów, ponieważ obrazują rzeczywistą sytuację gospodarczą terenu objętego badaniem.

Powyższe wyjaśnienia obu kategorii dobitnie pokazują, iż atrakcyjność inwestycyjna nie może być traktowana jako jedno jasno zdefiniowane pojęcie. Należy pamiętać, że każde przedsiębiorstwo, które analizuje tereny mające posłużyć w przyszłości jako miejsca inwestycji, będzie dążyło do przeanalizowania zarówno rzeczywistej sytuacji gospodarczej, panującej na danym obszarze, jak i potencjalnych warunków lokalizacyjnych, w których będzie im dane prowadzić swoją przyszłą działalność.

3. Uwarunkowania atrakcyjności inwestycyjnej z perspektywy miast na prawach powiatu

Miasta na prawach powiatu wraz z powiatami ziemskimi stanowią drugi szczebel trójstopniowego podziału administracyjnego Polski. Podział ten może doprowadzić do wielu niejasności w kwestiach realizowanych zadań oraz pełnionych funkcji. Przyczyną takiej sytuacji jest fakt, iż miasta na prawach powiatu są w świetle prawa gminami, które realizują zadania przyporządkowane dla powiatów.

¹² H. Godlewska-Majkowska, *op. cit.*, s. 75.

¹³ *Ibidem*, s. 76.

¹⁴ *Ibidem*, s. 36.

Zadania własne, za które są odpowiedzialne miasta na prawach powiatu, określone są w Ustawie o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r.¹⁵ Poza zadaniami własnymi jednostki te muszą realizować także zadania zlecone. Przykładami zadań nakładanymi na powiaty grodzkie są np.¹⁶:

- finansowanie działalności Policji i Państwowej Straży Pożarnej;
- prowadzenie powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego;
- nadzór nad lasami prywatnymi;
- prowadzenie powiatowej inspekcji weterynaryjnej i sanitarnej;
- rejestrowanie pojazdów.

Miasta na prawach powiatu są jednostkami, które realizują politykę rozwoju w oparciu o Ustawę o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹⁷, zgodnie z którą jednostki te starają się zrealizować możliwie największą liczbę nowych inwestycji. Nowe inwestycje pobudzają lokalną gospodarkę przez co niwelowany jest problem dysfunkcji przedsiębiorczości dostrzegany w wielu regionach¹⁸. Realizacja nowych inwestycji uzależniona jest przede wszystkim od położenia geograficznego danego regionu. Innego rodzaju inwestycje w rozwój przedsiębiorczości będą na terenach nadmorskich ściśle związanych z rozwojem turystyki, takich jak np. regiony nadmorskie Czarnogóry, a inne w regionach bogatych w surowce, np. region śląski¹⁹. Najważniejszym jednak czynnikiem, mającym wpływ na inwestycje jest sytuacja finansowa danego regionu. Jedną ze składowych wydatków majątkowych powiatów grodzkich są koszty związane z prowadzonymi oraz nowymi inwestycjami²⁰. Zgodnie z raportem opublikowanym przez Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych, dotyczącym wykonania budżetów jednostek samorządów terytorialnych w roku 2017, wydatki bieżące miast na prawach powiatu stanowiły 86,6% całości poniesionych wydatków. Oznacza to, że wydatki majątkowe stanowiły nieco po-

¹⁵ Rozdział 2., Art. 4. Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. (Dz.U. z 1998 r., nr 91, poz. 578).

¹⁶ A. Miszczuk, M. Miszczuk, K. Żuk, *Gospodarka samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 46–47.

¹⁷ Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2006 r., nr 227, poz. 1658).

¹⁸ M. Jabłońska, R. Dziuba, I. Hurak, *Czynniki rozwoju przedsiębiorczości w Polsce Wschodniej*, Wiadomości Statystyczne, e-ISSN 2543-8476, Rok LXIII, 10 (689), Warszawa 2018, s. 56–73.

¹⁹ R. Dziuba, *Rola innowacyjności i konkurencyjności w rozwoju regionu Bałkanów Zachodnich na przykładzie Czarnogóry*, Studia i Prace WNEiZ US, ISSN 2450-7733, Issue No 37/2, Uniwersytet Szczeciński 2014, s. 221–222.

²⁰ Dział III, Rozdział 3., Art. 124. Ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 1870).

nad 13% całości, a wydatki majątkowe na cele inwestycyjne dokładnie 12%²¹. Spadek w stosunku do 2010 r. wydatków inwestycyjnych (które stanowiły 20% wydatków) może oznaczać, że samorzady niechętnie wydają środki z budżetu na nowe inwestycje bądź przeznaczają posiadane środki na wydatki bieżące związane z prowadzeniem codziennej działalności urzędu.

4. Pomiar atrakcyjności inwestycyjnej w miastach na prawach powiatu w latach 2010 i 2017

4.1. Metodologia badania

W celu zobrazowania zróżnicowania regionalnego pod względem atrakcyjności inwestycyjnej metodą korelacyjno-wagową obliczony został wskaźnik, który pozwolił na porównanie atrakcyjności inwestycyjnej miast na prawach powiatu w latach 2010 i 2017. W tym celu zdefiniowano zestaw zmiennych oraz podzielono je na mikroklimaty, które przedstawiają najważniejsze obszary brane pod uwagę przez potencjalnych inwestorów przy wyborze miejsca nowych działań gospodarczych. Do przeprowadzonej analizy wykorzystano 17 zmiennych, które zostały pogrupowane w 5 mikroklimatach. Badanie przeprowadzono w sposób analogiczny do zawartego w książce Hanny Godlewskiej-Majkowskiej²².

Ogólny wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej miast na prawach powiatu wyznaczony został jako średnia ważona pięciu mikroklimatów, w które to pogrupowane zostały zmienne najlepiej określające klimat inwestycyjny w miastach na prawach powiatu. Ze względu na fakt, iż każda zmienna wyrażona była w innych wartościach, doprowadzono zmienne do porównywalności między sobą za pomocą metody unitaryzacji. Polega ona na „dzieleniu wartości zmiennej lub jej odległości od jednego z kresów przez rozstęp”²³. Dzięki temu działaniu każda ze zmiennych zostaje ustandaryzowana do wartości mieszczących się w przedziale $<0; 1>$. Daje to możliwość porównywania zmiennych między sobą oraz dokonywania na nich wszelkich obliczeń potrzebnych do badania.

²¹ Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, *Sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2017 roku*, Warszawa 2018, s. 229.

²² H. Godlewska-Majkowska, *op. cit.*, s. 36–38.

²³ P. Dziekański, *Wskaźnik syntetyczny działalności finansowej gmin wiejskich*, w: *Ekonomia i organizacja gospodarki żywnościowej*, Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie nr 99, Warszawa 2012, s. 233.

TABELA 1: *Mikroklimaty i zmienne wykorzystane do budowy wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej*

Mikroklimat	Zmienna	Stymulanta (S) / Destymulanta (D)
Infrastruktura techniczna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na km ²	S
	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ²	S
	Powierzchnia użytkowa w m ² budynków niemieszkalnych na km ²	S
Stan i ochrona środowiska	Zanieczyszczenia gazowe ogółem w t na km ²	D
	Zanieczyszczenia pyłowe w t na km ²	D
	Nasadzenia nowych drzew na km ²	S
Uwarunkowania społeczne	Liczba osób na aptekę ogólnodostępną	D
	Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach	S
	Liczba ludności przypadająca na 1 miejsce w kinie	D
	Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 100 mieszkańców	S
	Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca	S
Warunki demograficzne	Gęstość zaludnienia na km ²	S
	Stopa bezrobocia rejestrowanego	D
	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	D
Zamożność regionu	Przeciętne wynagrodzenie brutto	S
	Dochody budżetowe ogółem na 1 mieszkańca	S
	Dochód budżetowy z podatku dochodowego od osób prawnych na 1 mieszkańca	S

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych.

Wszystkie obrane do badania miasta na prawach powiatu zostały pogrupowane w 6 klas atrakcyjności inwestycyjnej. Przedziały klas zostały obliczone w oparciu o średnią arytmetyczną i odchylenie standardowe obliczonych wskaźników atrakcyjności. Na podstawie otrzymanych statystyk wyznaczono 6 klas atrakcyjności (A najbardziej atrakcyjnej dla inwestorów, do klasy F, do której należą miasta najmniej atrakcyjne inwestycyjnie)²⁴.

4.2. Wyniki przeprowadzonego badania

Badanie atrakcyjności inwestycyjnej przeprowadzone dla porównania w 2010 i 2017 r. pozwala za zauważanie kierunków zmian, jakie zachodzą w klimacie inwestycyjnym miast powiatowych. Poniższa tabela zawiera wskaźniki atrakcyjności inwestycyjnej miast na prawach powiatu oraz przynależność każdego z miast do wyznaczonych klasy atrakcyjności.

TABELA 2: *Wskaźniki atrakcyjności inwestycyjnej miast na prawach powiatu w 2010 i 2017 r.*

Miasto	Atrakcyjność inwestycyjna w 2010 r.	Klasa 2010	Atrakcyjność inwestycyjna w 2017 r.	Klasa 2017
1	2	3	4	5
Powiat m. Łódź	0,380475271	D	0,505889593	C
Powiat m. Piotrków Trybunalski	0,301632826	F	0,387991038	F
Powiat m. Skierniewice	0,383504065	C	0,440840669	D
Powiat m. Ostrołęka	0,395930337	C	0,556723581	A
Powiat m. Radom	0,29095346	F	0,414203652	E
Powiat m. st. Warszawa	0,597616603	A	0,681028865	A
Powiat m. Płock	0,462389448	A	0,515707433	B
Powiat m. Siedlce	0,46531684	A	0,553849607	A

²⁴ H. Godlewska-Majkowska, *op. cit.*, s. 38.

TABELA 2 (cd.)

1	2	3	4	5
Powiat m. Kraków	0,454315931	A	0,570975676	A
Powiat m. Nowy Sącz	0,35773398	D	0,523839454	B
Powiat m. Tarnów	0,421627728	B	0,517854466	B
Powiat m. Bielsko-Biała	0,429189661	B	0,561641113	A
Powiat m. Bytom	0,350017927	D	0,388088432	F
Powiat m. Piekary Śląskie	0,312604387	E	0,419891484	E
Powiat m. Częstochowa	0,334270262	E	0,424726193	E
Powiat m. Gliwice	0,410744025	C	0,492018892	C
Powiat m. Zabrze	0,396358156	C	0,489954899	C
Powiat m. Chorzów	0,460677167	A	0,518247611	B
Powiat m. Katowice	0,485408546	A	0,586192191	A
Powiat m. Mysłowice	0,324114173	E	0,387299062	F
Powiat m. Ruda Śląska	0,351093204	D	0,432170952	E
Powiat m. Siemianowice Śląskie	0,37977366	D	0,498959658	C
Powiat m. Świętochłowice	0,448654339	B	0,547366217	B
Powiat m. Jastrzębie-Zdrój	0,431909587	B	0,449177356	D
Powiat m. Rybnik	0,356352445	D	0,42496932	E
Powiat m. Żory	0,35140266	D	0,402742512	E

1	2	3	4	5
Powiat m. Dąbrowa Górnicza	0,297511491	F	0,339963385	F
Powiat m. Jaworzno	0,306886156	F	0,424454799	E
Powiat m. Sosnowiec	0,387102649	C	0,520510291	B
Powiat m. Tychy	0,450460334	B	0,515980842	B
Powiat m. Biała Podlaska	0,364081519	D	0,438879921	D
Powiat m. Chełm	0,344155063	E	0,431201479	E
Powiat m. Zamość	0,406602351	C	0,516629746	B
Powiat m. Lublin	0,445574859	B	0,591917744	A
Powiat m. Krosno	0,359970475	D	0,493524673	C
Powiat m. Przemysł	0,345455641	E	0,421016173	E
Powiat m. Rzeszów	0,449224932	B	0,545583216	B
Powiat m. Tarnobrzeg	0,268924934	F	0,325477453	F
Powiat m. Białystok	0,421639189	B	0,613463183	A
Powiat m. Łomża	0,365423089	D	0,483321452	C
Powiat m. Suwałki	0,323525629	E	0,479108271	C
Powiat m. Kielce	0,377065418	D	0,452285298	D
Powiat m. Gorzów Wielkopolski	0,356410183	D	0,44929673	D
Powiat m. Zielona Góra	0,42890785	B	0,343978593	F
Powiat m. Kalisz	0,30513499	F	0,4414144	D
Powiat m. Konin	0,297807602	F	0,376987404	F

TABELA 2 (cd.)

1	2	3	4	5
Powiat m. Leszno	0,441260025	B	0,58476717	A
Powiat m. Poznań	0,483636248	A	0,574887009	A
Powiat m. Koszalin	0,304606123	F	0,368426425	F
Powiat m. Szczecin	0,342900327	E	0,370104484	F
Powiat m. Świnoujście	0,259444141	F	0,348492797	F
Powiat m. Jelenia Góra	0,285702698	F	0,440738517	D
Powiat m. Legnica	0,395794295	C	0,411050152	E
Powiat m. Wrocław	0,456211183	A	0,590542568	A
Powiat m. Opole	0,409955474	C	0,43931971	D
Powiat m. Bydgoszcz	0,362540017	D	0,558452447	A
Powiat m. Toruń	0,399810794	C	0,515358652	B
Powiat m. Grudziądz	0,26193507	F	0,381388133	F
Powiat m. Włocławek	0,25747491	F	0,341982245	F
Powiat m. Słupsk	0,370036784	D	0,478620005	C
Powiat m. Gdańsk	0,419707219	B	0,534231101	B
Powiat m. Gdynia	0,379863953	D	0,46096783	D
Powiat m. Sopot	0,605466657	A	0,498924144	C
Powiat m. Elbląg	0,297144417	F	0,384891443	F
Powiat m. Olsztyn	0,420775851	B	0,542320877	B

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych.

W 2010 r. najbardziej atrakcyjnym miastem pod względem inwestycyjnym okazał się być Sopot. W 2010 r. do najwyższej klasy atrakcyjności zaliczone zostały także największe miasta Polski, jak Warszawa, Katowice, Poznań, Wrocław i Kraków. O ile obecność tych miast na czele rankingu nie jest zaskoczeniem, to miejsca Chorzowa, Sopotu, Płocka i Siedlec w najlepszej klasie atrakcyjności mogą być zaskoczeniem dla wielu badaczy. Sopot swoje miejsce na czele rankingu zawdzięcza głównie wysokiemu wskaźnikowi cząstkowemu w zakresie infrastruktury technicznej oraz zamożności regionu. Patrząc bowiem na średnie arytmetyczne zmiennych należących do mikroklimatu infrastruktura techniczna, czyli długość sieci kanalizacyjnej, długość dróg powiatowych i gminnych oraz powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych, okazuje się, iż średnia wartość współczynnika dla wszystkich badanych miast wynosi 0,281, a miasto Sopot osiągnęło wskaźnik równy 0,614. Jeszcze większą dysproporcję można zauważyć w mikroklimacie zamożność regionu. Średnia wartość wynosi 0,243, podczas gdy wskaźnik dla Sopotu jest na poziomie 0,735. W przypadku aglomeracji, jak Warszawa, Katowice, Kraków, Wrocław i Poznań wszystkie mikroklimaty są na stosunkowo wysokim poziomie, dzięki czemu miasta te są atrakcyjne w oczach potencjalnych inwestorów.

Na drugim krańcu rankingu w 2010 r. znajdują się m.in. Włocławek, Świnoujście, Grudziądz i Tarnobrzeg. W przypadku Włocławka, Świnoujścia i Tarnobrzegu kluczowa dla uzyskanych wyników okazała się być infrastruktura techniczna. Trzy wymienione miasta uzyskały wskaźnik o wartościach kolejno 0,134, 0,012 i 0,094, podczas gdy średnia wartość dla wszystkich miast wyniosła 0,281. W przypadku Grudziądza najważniejsze znaczenie miał niski poziom wskaźnika w mikroklimacie warunki demograficzne oraz zamożność regionu. Ciekawym zjawiskiem są również miasta leżące na terenie województwa śląskiego. W przeprowadzonym badaniu jest ich aż 19. Warto podkreślić duże zróżnicowanie pod względem atrakcyjności inwestycyjnej na terenach Górnego Śląska. 9 spośród nich znajduje się w klasach atrakcyjności od A do C, z czego 2 w klasie A (Katowice, Chorzów), 4 w klasie B (Tychy, Świętochłowice, Jastrzębie-Zdrój i Bielsko-Biała) oraz 3 w klasie C (Gliwice, Zabrze, Sosnowiec). Pozostałe 10 miast województwa śląskiego znajduje się w klasach od D do F klasyfikujących miasta o małej atrakcyjności inwestycyjnej. Spośród nich jedynie Dąbrowa Górnicza i Jaworzno zostały przyporządkowane do najniższej klasy F, co może wskazywać na nieefektywną politykę prowadzoną przez miasto. Często określa się Górny Śląsk jako jedno wielkie miasto, tak więc jedynie źle prowadzone działania władz mogą tak negatywnie wpływać na klimat inwestycyjny Dąbrowy Górniczej i Jaworzna.

Ciekawa sytuacja dotyczy miast, które z pozoru powinny być atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów. Mowa tutaj o Łodzi, Kielcach, Gdyni czy też Szczecinie. Pierwsze dwa znajdują się w dogodnym położeniu geograficznym, z dobrym dostępem do dróg ekspresowych i autostrad, co stanowi wartość dodaną dla potencjalnych inwestorów. Z kolei Gdynia i Szczecin to miasta głównie ukierunkowane na transport morski. Mogłoby się więc wydawać, że inwestycje w tych miastach powinny być częstym zjawiskiem. Okazuje się jednak, że Łódź, Gdynia i Kielce znalazły się w klasie D, a Szczecin klasę niżej.

Identyczna analiza przeprowadzona dla 2017 r. pokazała tendencję i kierunek zmian atrakcyjności inwestycyjnej miast na prawach powiatu. W 2017 r. najbardziej atrakcyjnym miastem pod względem inwestycyjnym okazała się Warszawa. Do najwyższej klasy atrakcyjności zaliczone zostały także największe miasta Polski, jak Katowice, Lublin, Białystok czy Wrocław. Na uwagę zasługuje tu wysoka lokata miast zlokalizowanych w Polsce Wschodniej. Lublin swoje miejsce na czele rankingu zawdzięcza głównie wysokiemu wskaźnikowi cząstkowemu w zakresie infrastruktury technicznej oraz stanu i ochronie środowiska. Patrząc bowiem na średnie arytmetyczne zmiennych należących do mikroklimatu infrastruktura techniczna, czyli długość sieci kanalizacyjnej, długość dróg powiatowych i gminnych oraz powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych, okazuje się, iż średnia wartość współczynnika dla wszystkich badanych miast wynosi 0,453, a miasto Lublin osiągnęło wskaźnik równy 0,753 (max. 0,798). Tak spektakularny awans w rankingu Lublin osiągnął dzięki wypracowanej strategii jednostek samorządu terytorialnego, której celem jest przyciąganie inwestorów zagranicznych. Działania, które JST wdrożyły, to: planowanie strategiczne w zakresie pozyskiwania inwestorów, przygotowanie kompleksowej oferty inwestycyjnej, promocja i kształtowanie wizerunku JST, tworzenie atrakcyjnych warunków finansowych dla inwestowania czy prowadzenie obsługi potencjalnych i obecnych inwestorów przez wyznaczone do tego celu jednostki. Podobne wartości, wyróżniające się w grupie badanych obiektów uzyskał Białystok (awans z pozycji B do A), Ostrołęka (awans z pozycji C do A) czy Bydgoszcz (awans z pozycji D do A). W wymienionych miastach władze samorządowe skupiły się przede wszystkim na: przygotowaniu terenów inwestycyjnych m.in. poprzez zintensyfikowanie prac na rzecz pełnego pokrycia terenów miasta planami zagospodarowania przestrzennego, stopniowym uzbrajaniu tych terenów oraz uporządkowaniu ich sytuacji własnościowej, przygotowaniu katalogu ofert inwestycyjnych, promocji gospodarczej i marketingu terytorialnym. W Białymstoku władze dodatkowo postawiły na inwestycje w powierzchnie biurowe wysokiej klasy. W Bydgoszczy natomiast

zintensyfikowano system zachęt finansowych dla inwestorów poprzez zwolnienie z podatku od nieruchomości w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej, zwolnienie z podatku od nieruchomości w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej dla przedsiębiorców realizujących inwestycje początkowe, instrumenty wsparcia oferowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy czy granty rządowe.

Warto zwrócić uwagę, iż trzecie największe miasto w Polsce – Łódź, w skonstruowanym zestawieniu zanotowała awans z pozycji D do C. Działania samorządu, które wpłynęły na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej tego miasta, to z pewnością przeprowadzona rewitalizacja (obejmuje ona nie tylko remonty kamienic, lecz także wybudowanie w nich świetlic środowiskowych, domów dziennego pobytu czy miejsc wspierania przedsiębiorczości oraz kultury), oraz ścisła współpraca z uczelniami wyższymi, które kształcą na kierunkach biznesowych i koncentrują się na ofercie języków obcych.

Na drugim krańcu rankingu w 2017 r. znajdują się m.in. Dąbrowa Górnicza, Tarnobrzeg, Zielona Góra czy niezmiennie Włocławek. W przypadku tych miast kluczowa dla uzyskanych wyników okazała się być infrastruktura techniczna. Wymienione miasta uzyskały wskaźnik o wartościach kolejno: 0,137; 0,164; 0,076 i 0,280, podczas gdy średnia wartość dla wszystkich miast wyniosła 0,453.

Podsumowując więc, najbardziej atrakcyjnymi miastami na prawach powiatu w 2010 r. pod względem inwestycyjnym okazały się być największe miasta Polski. Na czele rankingu znalazł się niespodziewanie Sopot, a sąsiadująca z nim Gdynia znalazła się dopiero w klasie D atrakcyjności. W 2017 r. na czele listy znalazła się Warszawa, natomiast zaskakujący awans uzyskały największe miasta Polski Wschodniej (Lublin i Białystok). W badanych latach 32 miasta powiatowe nie zmieniły klasy atrakcyjności inwestycyjnej. Wydaje się zatem, że warunki geograficzne nie wpływają w tak dużym stopniu na potencjał inwestycyjny regionu, jak efektywnie prowadzona polityka przez władze miast, a przede wszystkim dostęp do funduszy unijnych.

5. Zakończenie

Pojęcie atrakcyjności inwestycyjnej można zdefiniować jako zdolność regionu do wytworzenia specyficznych warunków, które pozwalają na czerpanie większych korzyści z lokowania inwestycji, niż miałyby to miejsce w przypadku umiejscowienia inwestycji na innym obszarze. Przyciągnięcie inwestorów jest

bardzo ważnym elementem prowadzenia polityki przez jednostki samorządowe, ponieważ powodują one przepływ kapitału, który pozwala na dynamiczny rozwój gospodarczy regionu. Przeprowadzenie analizy zawartej w niniejszym opracowaniu miało na celu stworzenie obrazu klimatu inwestycyjnego w przekroju całego kraju na przykładzie powiatów gockich.

Podsumowując więc otrzymane wyniki, atrakcyjność inwestycyjna miast na prawach powiatu jest uzależniona w głównej mierze od polityki prowadzonej przez samorządy. Warunki geograficzne nie dają bowiem pewności, że region będzie atrakcyjny dla inwestorów jedynie dzięki dobrej lokalizacji. Na opisywany w pracy klimat inwestycyjny ma bowiem wpływ bardzo dużo zmiennych, które opisują możliwie najwięcej aspektów życia gospodarczego. Aby więc dowiedzieć się, czy miasto jest atrakcyjne dla inwestorów, należy przeanalizować wszystkie dostępne dane, by uzyskać obraz wad i zalet każdego regionu. Wiedza ta z kolei pozwala na planowanie działań w taki sposób, aby tereny zarządzane przez jednostki samorządowe rozwijały się gospodarczo w możliwie najszybszym tempie, jednocześnie zwiększając standard życia każdego z nas.

Najbardziej zauważalną zmianą na przestrzeni 7 badanych lat jest wzrost średniego poziomu atrakcyjności inwestycyjnej na wschodnich terenach kosztem atrakcyjności w centralnej i zachodniej Polsce. Przy założeniu, że zachodzące zmiany utrzymają się w najbliższych latach, można przyjąć, że obecnie tereny wschodniej Polski stają się najbardziej atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów. Oczywistym zjawiskiem jest szybszy wzrost gospodarczy terenów, które są słabo rozwinięte, od tych, których poziom gospodarczy jest na wysokim poziomie, uniemożliwiającym szybki rozwój.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 1870).

Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. (Dz.U. z 1998 r., nr 91, poz. 578).

Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2006 r., nr 227, poz. 1658).

Opracowania

Bagautdinova Nailya Gumerovna, Galeeva Guzel, Fazlieva E.P., Arzhantseva Natalia V., *Investment Attractiveness of the Region as the Factor in the Formation of Competitive Advantages*, Mediterranean Journal of Social Sciences 2014/5/28, Rome, s. 12.

- Dziekański Paweł**, *Wskaźnik syntetyczny działalności finansowej gmin wiejskich*, w: *Ekonomia i organizacja gospodarki żywnościowej*, Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie nr 99, Warszawa 2012.
- Dziuba Radosław**, *Rola innowacyjności i konkurencyjności w rozwoju regionu Bałkanów Zachodnich na przykładzie Czarnogóry*, Studia i Prace WNEiZ US, ISSN 2450-7733, Issue No 37/2, Uniwersytet Szczeciński 2014.
- Gawlikowska-Hueckel Krystyna, Umiński Stanisław**, *Ocena konkurencyjności województw*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2000.
- Godlewska-Majkowska Hanna**, *Atrakcyjność inwestycyjna polskich regionów. W poszukiwaniu nowych miar*, Wydanie I, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2008.
- Jabłońska Małgorzata, Dziuba Radosław, Hurak Ihor**, *Czynniki rozwoju przedsiębiorczości w Polsce Wschodniej*, Wiadomości Statystyczne, e-ISSN 2543-8476, Rok LXIII, 10 (689) Warszawa 2018.
- Kalinowski Tomasz**, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2005.
- Kozłowska Magdalena**, *Determinanty atrakcyjności Polski w aspekcie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2015.
- Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, *Sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2017 roku*, Warszawa 2018.
- Miszczuk Andrzej, Miszczuk Magdalena, Żuk Krzysztof**, *Gospodarka samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Nazarczuk Jarosław M.**, *Potencjał rozwojowy a aktywność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2013.
- Raszkowski Andrzej**, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów – wybrane zagadnienia*, Ekonomia, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011.
- Eduard Shilov, Kukhlenko Oleg, Goyko Anatiliy**, *Методы оценки эффективности и привлекательности инвестиционных проектов*, Kiev 1996.

Strony internetowe

Bank Danych Lokalnych

Dorota BURZYŃSKA, Małgorzata JABŁOŃSKA, Grzegorz BARTOSIK

AN ANALYSIS OF INVESTMENT OPPORTUNITIES OF POLISH DISTRICTS IN THE YEARS 2010 AND 2017

Abstract

Background: Investment attractiveness is a set of factors that make a given area stand out from the others and gives more benefits to potential investors than in other regions. The development of investments in the regions is determined by many factors that are largely influenced by local

government units. Cities with powiat rights play a special role in the three-tier administrative structure of Poland. As they implement their own development policies, they have an impact on the development of local entrepreneurship, including the level and quality of investments.

Research purpose: The purpose of the study is to determine the level of investment attractiveness in cities with powiat rights in Poland and compare the results obtained in 2010 and 2017.

Methods: Based on the theoretical foundations that allowed us to understand the phenomenon of investment attractiveness, as well as data from the Local Data Bank of the Central Statistical Office, a correlation method was calculated that allowed for a comparison of the investment attractiveness of cities with powiat rights in 2010 and 2017. To this end, a set of variables was defined and divided into microclimate that presents the most important areas taken into account by potential investors when choosing a place for new economic activities. A set of 17 variables was used for the analysis, which were grouped in 5 microclimate.

Conclusion: The analysis contained in this study was aimed at creating an image of the investment climate across the entire country. The results show that the investment attractiveness of cities with powiat rights depends mainly on the policy pursued by local governments. Geographical conditions do not guarantee that the region will be attractive to investors only due to its good location. Examples include cities such as Łódź, where the increase in investment attractiveness is largely due to revitalization activities, and Lublin, where the authorities have developed a comprehensive strategy of attracting investors to the city.

Keywords: investment attractiveness, finance.